

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Навчально-науковий інститут права
Кафедра інтелектуальної власності та інформаційного права

«До захисту у ЕК допустити»
Завідувач кафедри
інтелектуальної власності та
інформаційного права
д.ю.н., доц. Кодинець А.О.

(підпис)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

Адміністративна та кримінальна відповідальність за
порушення прав інтелектуальної власності

студента 2 року навчання ОР «Магістр»
групи «ІТ право»
заочної форми навчання
спеціальність: 081 «Право»
Макарової Діани Денисівни

Науковий керівник :к.ю.н., асистент кафедри
Інтелектуальної власності та інформаційного права
Карашук Оксана Олександрівна

Рецензент:

посада, науковий ступень,
прізвище, ініціали, підпис

Київ - 2022

ЗМІСТ

МАГІСТЕРСЬКЕ ЗАВДАННЯ.....	3
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН.....	4
АНОТАЦІЇ РОБОТИ ТА СПИСОК КЛЮЧОВИХ СЛІВ.....	5
РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	8
ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	12
1.1. Поняття та ознаки прав інтелектуальної власності.....	12
1.2. Юридичні гарантії реалізації та захисту прав інтелектуальної власності.....	18
РОЗДІЛ 2. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	26
2.1. Підстави та порядок притягнення особи до адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.....	26
2.2. Шляхи вдосконалення інституту адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.....	31
РОЗДІЛ 3. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	33
3.1. Підстави та порядок притягнення особи до кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.....	33
3.2. Шляхи вдосконалення інституту кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.....	39
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47

МАГІСТЕРСЬКЕ ЗАВДАННЯ

1. Тема роботи: Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності
2. Термін подання науковому керівнику для підготовки відгуку: до 11.11.2022р.
- 3 Робота виконається на базі: ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка
4. Теоретичне завдання: дослідити питання адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.
5. Практичне завдання: визначити шляхи застосування механізмів адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення права інтелектуальної власності і виявлення шляхів вдосконалення вказаного механізму.
6. Сфера застосування результатів роботи: наукова діяльність, навчальний процес, правотворчість та правозастосування.
7. Завдання вручено студентові: 10 серпня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Види робіт	План	Фактично
1	Розробка та погодження плану роботи	до 10.08.2022	09.08.2022
2	Підбір і опрацювання наукової літератури	до 11.11.2022	19.09.2022
3	Підготовка першого розділу роботи	до 11.11.2022	10.10.2022
4	Підготовка другого та третього розділів роботи	до 11.11.2022	01.11.2022
5	Доопрацювання роботи на підставі висновків наукового керівника	до 11.11.2022	00.00.2022
6	Підготовка висновків до роботи	до 11.11.2022	05.11.2022
7	Підготовка остаточного варіанту роботи	до 11.11.2022	00.00.2022
8	Підготовка реферату та анотації	до 11.11.2022	02.11.2022
9	Подання роботи на кафедру	До 12.12.2022	00.00.2022

АНОТАЦІЇ РОБОТИ ТА СПИСОК КЛЮЧОВИХ СЛІВ

Розширена анотація

Наукове дослідження присвячене вивченню актуальних питань адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Актуальність обраної теми дослідження доводиться рядом факторів. З одного боку н сьогодні виникає потреба реалізовувати науковий та творчий потенціал України. Зокрема потрібно розуміти що головною умовою для реалізації інтелектуального потенціалу України є реалізація та захисту прав інтелектуальної власності на об'єкти інтелектуальної власності. Зокрема велике значення у цьому випадку покладається на механізми юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Зокрема у роботі встановлено причинно-наслідковий зв'язок між рівнем забезпечення прав інтелектуальної власності та механізмом притягнення до юридичної відповідальності. Ефективні механізми реалізації юридичної відповідальності та поновлення порушених прав суб'єктів права інтелектуальної власності прямо впливають на збільшення кількісних та якісних показників у сфері наукових досліджень та творчих напрацювань. Тож можна підвести підсумок що в Україні потрібно робити кроки в напрямі вдосконалення цих інститутів.

У роботі проведено дослідження правового регулювання здійснення права інтелектуальної власності. Виділено основні підстави виникнення та припинення права інтелектуальної власності. Досліджено види правопорушень у сфері інтелектуальної власності. Таким чином у роботі проведено дослідження юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Окремо в межах наукового дослідження виділено адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення права інтелектуальної власності як найбільш ефективні з точки зору автора дослідження способи захисту порушених прав інтелектуальної власності.

У роботі визначено підстави та особливості притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Також у роботі визначено механізми застосування адміністративної та кримінальної відповідальності. На підставі проведеного дослідження виділено шляхи вдосконалення інститутів адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. На підставі проведеної роботи у висновку наведено вихідні результати дослідження.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, юридична відповідальність, правопорушення, кримінальна відповідальність, адміністративна відповідальність.

Анотація

Магістерська робота присвячена вивченню питанню адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Актуальність проведеного дослідження доводиться потребою захист прав інтелектуальної власності для прискорення науково-технічного розвитку України та реалізацією інтелектуального і творчого потенціалу громадян України. У роботі виділено правове регулювання механізмів притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності та встановлено шляхи вдосконалення таких інститутів.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, юридична відповідальність, правопорушення, кримінальна відповідальність, адміністративна відповідальність.

Abdtract

Master's degree work is sanctified to the study to the question of administrative and criminal responsibility for violation of rights for intellectual. Actuality undertaken a study is a necessity protection of intellectual ownership rights for the acceleration of scientific Ukraine and by realization of intellectual and creative potential of Ukraine. The legal adjusting of mechanisms is in-process distinguished

to administrative and criminal responsibility for violation of intellectual ownership rights and the ways of perfection of such institutes are set.

Keywords: right of intellectual ownership, legal offence, criminal responsibility.

Annotation

Magistersarbeiten ist gewidmet Studium Frage der administrativen und krimineller Verantwortung für Verletzung der Anrechte des intellektuellen Eigenbesitzes. Aktualität der durchgeführten Durchforschung доводиться Bedarf Schutz der Anrechte des intellektuellen Eigenbesitzes für Akzeleration der wissenschaftlich-technischen Aufwärtsentwicklung der Ukraine und Ausführung das intellektuelle und bildender потенціалу der Bürger der Ukraine. In Arbeiten ist abgeschieden Rechtsabgleichung der Mechanismen der Hinzuziehung zu administrativer und krimineller Verantwortung für Verletzung der Anrechte des intellektuellen Eigenbesitzes und ist angesetzt Wege der Durchbildung der derart Institute.

Stichwörter: Anrecht des intellektuellen Eigenbesitzes, juristische Verantwortung, правопорушення, kriminelle Verantwortung, administrative Verantwortung.

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

На теренах пострадянського простору, де право інтелектуальної власності розбудовується на рівні теорії, ґрунтуючись на працях таких відомих учених, як Е. П. Гаврилов, В. А. Дозорцев, В. Г. Зінов, А. П. Сергєєв, С. А. Судариков, в Україні – В. І. Жуков, О. П. Орлюк, О. А. Підпригора, О. О. Підпригора, Р. Б. Шишка та ін., практично немає розробок стосовно визначення місця інтелектуальної власності як правового інституту або іншого утворення, визначення його місця в системі правомочності, зокрема цивільного правомочності.

Питання адміністративної відповідальності у сфері інтелектуальної власності не раз ставали предметом наукового аналізу в дослідженнях В.Г. Корчєвного, І.Г. Запорожець, В.О. Нєгрєскул, В.Г. Остапчук та інших. Окремі питання стосовно проблематики цього дослідження відображено у працях науковців у галузі кримінального (П.П. Андрушка, П.С. Берзіна, П.С. Матишевського, А.М. Ковалє, О.М. Костєнко, Б.Л. Терещєнка та ін.), цивільного (В.Д. Базилєвича, В.А. Дозорцева, В.С. Дроб'язка, М.В. Паладія, О.А. Підпригори, О.О. Підпригори, Ю.С. Шємшучєнка, Р.Б. Шишки та ін.) та митного правомочності (О.М. Тропіної, Б.М. Габричідзе та ін.).

Значний внесок в дослідження захисту прав інтелектуальної власності та кримінальної відповідальності присвячено багато досліджень українських та зарубіжних науковців і практиків, зокрема Андрушко П.П., Базидєвич В.Д., Дєнісов Р.О., Мєльник О.М., Стєфанчук Р.О., Шишка Р.Б. та багато інших.

ВСТУП

Україна є країною з великим інтелектуальним та творчим потенціалом. На сьогодні наша держава має всі можливості для стрімкого розвитку культури науки та техніки. Але головна з особливостей досягнення вказаної мети – захист особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності. На сьогодні для резидентів та громадян України для здійснення інтелектуальної та творчої діяльності вкрай важливо здійснювати розробку об'єктів права інтелектуальної власності таким чином щоб правовласники почували себе захищеними з боку держави.

Протидія порушення прав інтелектуальної власності на сьогодні є одним з головних завдань для України як для збереження власного інтелектуального і творчого потенціалу так і для залучення в нашу країну іноземних інвестицій та іноземної інтелектуальної власності. Таким чином ми підійшли до не менш важливого питання – питання юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Найбільш поширеним видом юридичної відповідальності за порушення права інтелектуальної власності цивільно-правова. Але на сьогодні ми маємо звертати увагу на інші не менш поширені інститути юридичної відповідальності – адміністративної та кримінальної.

При застосуванні адміністративної відповідальності та кримінальної відповідальності на відміну від цивільно-правової відповідальності виконують роль задоволення не лише приватного інтересу постраждалої особи а й публічного інтересу держави – інтересу який полягає у підтримці публічного порядку в Україні та здійсненні юридичної охорони прав інтелектуальної власності. Тож нам потрібно дослідити менш поширені у сфері інтелектуальної власності адміністративну та кримінальну відповідальність. Дослідження має виявити перспективи вдосконалення вказаних інститутів для доповнення цивільної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Об'єктом даного дослідження слугують суспільні відносини у сфері інтелектуальної власності зокрема відносини із створення та використання об'єктів інтелектуальної власності. Предметом дослідження слугують інститути адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Метою роботи є аналіз особливостей адміністративної та кримінальної відповідальності і винайдення шляхів вдосконалення адміністративної відповідальності та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Для досягнення поставленої мети ми виділили наступні завдання:

- Визначити поняття та ознаки інтелектуальної власності
- Приділити увагу правовому регулюванню інтелектуальної власності.
- Звернути увагу на юридичні гарантії захисту прав інтелектуальної власності.
- Дослідити та проаналізувати підстави та порядок притягнення особи до адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.
- Визначити шляхи вдосконалення адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.
- Проаналізувати кримінальну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності - визначити підстави притягнення винних до кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.
- Звернути увагу на питання вдосконалення механізмів притягнення винних до кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Новизна роботи полягає у комплексному дослідженні інститутів адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Практичне значення роботи полягає у можливості її використання у науковій діяльності для розробки нормативно-правових актів у правозастосуванні та для навчання і практичного здійснення розслідування

адміністративних та кримінальних правопорушень проти інтелектуальної власності.

Методологія дослідження включає у себе загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Серед основних методів дослідження виділено метод аналізу та синтезу метод співвіднесення метод історичної ретроспективи метод індукції метод дедукції тощо.

Структура роботи включає у себе вступ три розділи із підрозділами висновки та список використаних джерел. У вступі автор виділив актуальність визначеної проблематики дослідження та встановив мету і завдання дослідження. У кожному з розділів та підрозділів розкрито та проаналізовано окремі аспекти обраної теми дослідження. У висновку наведено результати дослідження.

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

1.1. Поняття та ознаки прав інтелектуальної власності

Відповідно до ст. 418 ЦК України право інтелектуальної власності – це право суб'єкта на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт у сфері інтелектуальної власності, коло яких є законодавчо визначеним. Право інтелектуальної власності вміщує у себе особисті немайнові правомочності інтелектуальної власності а також майнові правомочності інтелектуальної власності, змістове наповнення яких визначено Цивільним кодексом України та іншими актами цивільного законодавства (ч. 2 ст. 418 ЦК України).

Право інтелектуальної власності можливо проаналізувати з двох точок зору. З об'єктивної сторони право інтелектуальної власності є інститутом у складі цивільного права України яке регулює особисті немайнові та майнові правовідносини у сфері розпорядження результатами інтелектуальної та творчої діяльності людини. З суб'єктивної точки зору право інтелектуальної власності є видом та мірою можливої поведінки особи щодо розпорядження результатами інтелектуальної та творчої діяльності.

Основні об'єкти права інтелектуальної власності – результатами інтелектуальної та творчої діяльності людини. На сьогодні право інтелектуальної власності розділяється на два основних субінститути – субінститут авторського права та субінститут патентного права. Різниця між авторським правом та патентним правом зумовлена різницею об'єктів правового регулювання та різницею у моменті виникнення права інтелектуальної власності на відповідний об'єкт. Зокрема об'єктом права інтелектуальної власності у сфері патентного права є винаходи корисні моделі та промислові зразки. Об'єктом авторського права є твір. Права інтелектуальної власності на об'єкти авторського права виникають з моменту їх створення і за бажанням автора можуть бути зареєстрованими. Права

інтелектуальної власності на об'єкти патентного права виникають з моменту державної реєстрації і така реєстрація є обов'язковою.

Право інтелектуальної власності на сьогодні може розглядатись як одна з найбільш динамічно розвинутих підгалузей цивільного права. Наукова та пізнавальна активність людини створюють передумови для отримання права інтелектуальної власності на результати інтелектуальної та творчої діяльності. В свою чергу на сьогодні ми можемо виділити наступні ознаки права інтелектуальної власності.

1) Особисті немайнові та майнові права на об'єкти інтелектуальної власності виникають незалежно від волі третіх осіб.;

2) Треті особи зобов'язані утримуватись від дій щодо обмеження права інтелектуальної власності. Треті особи не можуть набути особисті немайнові права інтелектуальної власності. Треті особи можуть лише набути особисті майнові права інтелектуальної власності на підставі їх добровільного відступлення з боку попереднього правоволодільця;

3) У разі встановлення випадку порушення права інтелектуальної власності його поновлення та відшкодування шкоди відбуваються перш за все через подання цивільного позову.

Особисті майнові та немайнові права інтелектуальної власності вміщують себе всі наведені вище характеристики і через це вони зумовлюють можливість правоволодільця:

а) здійснювати самостійне вільне використання об'єкту права інтелектуальної власності

б) забороняти чи дозволяти використання об'єктів права інтелектуальної власності третім особам.

Право інтелектуальної власності охоплює різноманітні об'єкти та предмети. До складу об'єктів права інтелектуальної власності на сьогодні входять різноманітні твори. Ми можемо стверджувати про перспективи інтенсивного розвитку саме законодавства з охорони прав інтелектуальної власності. Інтелектуальний потенціал людства практично безмежний і як

наслідок велика кількість об'єктів права інтелектуальної власності та їх різноманітність можуть тільки збільшуватись із часом. Саме через таку ситуацію на наше переконання доцільно виділити такі особливості вказаної підгалузі цивільного права.:

1. Право інтелектуальної власності регулюється нормами цивільного законодавства України. Проте існує цілий перелік чинних міжнародних договорів у сфері охорони прав інтелектуальної власності. Наявність таких договорів на сьогодні пов'язана з потребою синхронізувати співпрацю держав у напрямі реалізації та захисту прав інтелектуальної власності їх громадян. Так для України надзвичайно важливо вживати заходів з метою ратифікації чинних міжнародних договорів у сфері правового регулювання використання та охорони права інтелектуальної власності. Такі заходи направлені на інтеграцію України у міжнародне співтовариство. Врахування норм міжнародного права є надзвичайно важливим для запобігання порушенням прав інтелектуальної власності громадян та резидентів України з боку іноземних суб'єктів. Також така діяльність є дуже важливою з огляду на потребу забезпечити здійснення гарантії визнання українських патентів та свідоцтв про державну реєстрацію авторського права на об'єкти інтелектуальної власності на міжнародному рівні.

2. Об'єкт інтелектуальної власності часто пов'язаний з переліком певних прав. Такі права є особистими немайновими або майновими. Особисті немайнові права є невідчужуваними і належать творцю об'єкта прав інтелектуальної власності. Головна мета особистих немайнових прав інтелектуальної власності – забезпечення нерозривного зв'язку та доведення приналежності об'єкта права інтелектуальної власності із його творцем. Майнові права інтелектуальної власності в свою чергу пов'язані з можливістю використання об'єкта права інтелектуальної власності та отримання від нього прибутку. На сьогодні надзвичайно актуальне завдання – забезпечення захисту як майнових так і немайнових прав інтелектуальної власності.

3. Майнові права інтелектуальної власності мають строк охорони після спливу якого вони стають об'єктом суспільного надбання. Така ситуація полягає у тому що після спливу такого строку право володілець більше не може отримувати прибуток від прав інтелектуальної власності. Саме через таку ситуацію строк охороним майнових прав в залежності від типу об'єкту права інтелектуальної власності обмежується або певним часом з моменту смерті автора або строком дії державного патенту.

4. Найбільш поширеною є цивільно-правова відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Оскільки сам інститут прав інтелектуальної власності належить до цивільного законодавства специфіка юридичної відповідальності виражена цивільно-правовим характером. Тож на сьогодні для притягнення винної особи до юридичної відповідальності на сьогодні потрібна активність самої постраждалої особи. Найбільш поширеним цивільно-правовим механізмом притягнення винної особи до юридичної відповідальності є подання цивільного позову до суду.

В межах судового засідання правовласник має право вимагати поновлення порушеного права через визнання свого авторства та конфіскацію і знищення накладів незаконних примірників об'єктів права інтелектуальної власності. Також цивільне процесуальне законодавство передбачає можливість стягнення моральної шкоди з винної особи та компенсацію збитків автора у судовому порядку.

5. Адміністративна та кримінальна відповідальність є менш помиреними вилами юридичної відповідальності якщо говорити саме про площину правової охорони та захисту права інтелектуальної власності. Якщо проаналізувати склад адміністративних та кримінальних проступків то можна виділити такі найбільш поширені способи їх вчинення:

- незаконне привласнення об'єкта права інтелектуальної власності.
- незаконне тиражування об'єктів права інтелектуальної власності.
- незаконне поводження з об'єктами права інтелектуальної власності.

- порушення порядку обігу та використання інформації яка містить таємницю охоронювану правом інтелектуальної власності.
- присвоювання собі авторства щодо об'єкту права інтелектуальної власності.

1.2. Юридичні гарантії реалізації та захисту прав інтелектуальної власності

Законодавство з охорони прав інтелектуальної власності на сьогодні охоплює цілий комплекс правових актів та стандартів. Розглянемо більш детально нормативно-правову основу охорони прав інтелектуальної власності.

Конституцією України визначено право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (стаття 41); гарантовано громадянам свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності; гарантовано кожному громадянину право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності, зокрема, ніхто не може використовувати або поширювати їх без їх згоди, за винятками, встановленими законом (стаття 54) [7].

Поряд з Конституцією України до первинних форм правового контролю охорони та захисту прав інтелектуальної власності відносять міжнародні договори. Україна є учасницею таких міжнародних договорів та угод як

1. Сінгапурський договір про право з торговельних марок
2. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності
3. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року
4. Паризька конвенція про охорону промислової власності
5. Договір про патентну кооперацію від 19 червня 1970 року
6. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків
7. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів

8. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин
9. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури
10. Найробський про охорону Олімпійського символу.
11. Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків.
13. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків від 15 червня 1957 р.
14. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм від 29 жовтня 1971 року.
15. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право.
16. “Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми.
17. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення.
18. Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків
19. Договір про патентне право
20. Страсбургська угода про Міжнародну патентну класифікацію
21. Локарнська угода про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків
22. Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків.

Слід зазначити, що Всесвітня організація інтелектуальної власності (далі – ВОІВ) виконує адміністративні функції зазначених договорів. Питання охорони та захисту прав також регулюються:

1. Цивільним кодексом України
2. Кодексом України про адміністративні правопорушення
3. Кримінальним кодексом України
4. Митним кодексом України
5. Кримінально-процесуальним кодексом України

6. Господарським процесуальним кодексом України
7. Кодексом законів про працю України
8. Цивільним процесуальним кодексом України
9. Кодексом адміністративного судочинства України
10. Законом України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права та (або) суміжних прав»
11. Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»
12. Законом України «Про охорону прав на промислові зразки»
13. Законом України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»
14. Законом України «Про правову охорону географічних зазначень»
15. Законом України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів»
16. Законом України «Про авторське право і суміжні права»
17. Законом України «Про охорону прав на сорти рослин»

Також не менш важливими є результати урядової діяльності з охорони прав інтелектуальної власності серед яких потрібно виділити прийняті під егідою Кабінету міністрів України договори:

1. Договір про співробітництво між Кабінетом Міністрів України і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності
2. Договір про співробітництво у сфері інтелектуальної власності між Кабінетом Міністрів України і Урядом Китайської Народної Республіки
3. Договір між Кабінетом Міністрів України та Виконавчою Владою Грузії про співробітництво у сфері охорони промислової власності.
4. Договір між Україною та Грузією про взаємну правову охорону географічних зазначень для вин, спиртних напоїв та мінеральних вод.
5. Договір між Урядом України та Урядом Республіки Беларусь про співробітництво в сфері охорони промислової власності.
6. Договір між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво в галузі охорони промислової власності.

7. Договір між Кабінетом Міністрів України і Урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво в області охорони промислової власності.

8. Договір між Кабінетом Міністрів України і Урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво у сфері охорони авторського права і суміжних прав.

9. Договір між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Узбекистан про співробітництво у сфері охорони прав інтелектуальної власності,

Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких видана Верховною Радою України (далі – ВРУ), відповідно до ч. 1 ст. 9 Конституції України) є частиною національного законодавства. Статтею 19 Закону України «Про міжнародні договори України» визначено, що чинні міжнародні угоди України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

У разі, якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору. Статтею 13 вищезазначеного закону зазначено, що рішення про приєднання України до міжнародних договорів або про їх прийняття до міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України та не потребують ратифікації, приймаються у формі постанови Кабінету Міністрів України [9].

Таким чином, приєднання України до міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності викликає питання стосовно верховенства норм міжнародного договору відносно законодавчих актів України в разі розбіжності цих норм. Постає питання статусу нератифікованих міжнародних договорів ВРУ, міжвідомчих договорів укладених КМУ, які не затверджено Президентом та КМУ, зокрема, приналежністю їх до частини національного законодавства України, адже, відповідно до Конституції України частиною

національного законодавства є чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких видана ВРУ. Крім того, ратифікація міжнародного договору у національному законодавстві приводить до необхідності виключення положень чинних нормативно-правових актів, що суперечать такому договору.

Сьогодні дуже часто зустрічаються розбіжності в нормативно-правових актах. Хоча статтею 9 вищезазначеного закону врегульовано, що у разі подання на розгляд та ратифікацію до ВРУ міжнародного договору, виконання якого потребує прийняття нових або внесення змін до чинних законів України, такий угода має подаватися разом з відповідними проектами законів в які потрібно внести зміни. Ратифікація міжнародного договору проводиться одночасно із внесенням змін до чинних законів України [9].

А як бути з міжнародними договорами, які не потребують ратифікації ВРУ? Зазначене свідчить, що відсутній процедурний аспект врегулювання таких відносин. Необхідність законодавчого контролю порядку впровадження міжнародних договорів не викликає сумнівів, адже норми матеріального правомочності не виконуються або вони відсутні.

Отже, незважаючи на те, що в Україні правове контролю у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності забезпечується множиною різноманітних нормативних актів, все одно лишається значна кількість не врегульованих питань. Чинні нормативно-правові акти потребують приведення у відповідність до норм європейського законодавства, адже Україна під час підписання Угоди про асоціацію взяла відповідні зобов'язання стосовно імплементації положень норм правомочності Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності.

Під час реєстрації об'єктів промислової власності чинне законодавство по-різному визначає, що саме підлягає реєстрації, зокрема, право інтелектуальної власності чи сам об'єкт, охоронний документ на нього. Це стосується профільних законів по географічних зазначеннях та компонуваннях напівпровідникових виробів. Тому, потрібен уніфікований підхід, де

реєстрація проводитиметься саме стосовно прав інтелектуальної власності, що також вимагає уточнення процедури здійснення реєстраційних дій.

Слід зазначити, що існує непропорційне співвідношення між корисними моделями та винаходами, адже значна частина патентів (патенти на корисні моделі) видаються без проведення кваліфікаційної експертизи та за відсутності процедур “post-grant opposition”, що має своїм наслідком велике число зловживань правомочності ми інтелектуальної власності (патентний тролінг), що фактично означає зниження рівня охорони інтелектуальної власності для добросовісних власників прав, що вказує на відповідні неточності при здійсненні процедури видачі таких патентів. Потребують внесення змін положення Цивільного та Господарського кодексу України, які регулюють угода комерційної концесії. Насамперед, варто звернути увагу на те, що у багатьох країнах для позначення таких договорів використовується термін “франчайзинг”.

Юридичні гарантії охорони прав інтелектуальної власності охоплюють гарантування від захисту правовласників від таких правопорушень:

- здійснення плагіату
- здійснення інтелектуального піратства
- організація ввезення чи вивезення в межах митної території України контрафактних примірників різних об’єктів права інтелектуальної власності.
- організація незаконного виробництва примірників контрафактної продукції.

Юридичні механізми захисту прав інтелектуальної власності включають у себе різноманітні законодавчі та підзаконні акти і цілий ряд міжнародних договорів України. Для забезпечення правового регулювання поведінки захисту з результатами інтелектуальної та творчої діяльності на сьогодні нам потрібно враховувати необхідність вдосконалення процесуального законодавства з питань охорони інтелектуальної власності.

Юридичні гарантії у сфері права інтелектуальної власності ми можемо умовно розподілити на наступні групи:

1. Юридичні гарантії створення та реєстрації об'єкту інтелектуальної власності. Ці гарантії на сьогодні охоплюють реалізацію конституційного права на свободу творчості та інтелектуальної діяльності. Міст цих гарантій дозволяє кожному вільно здійснювати в Україні інтелектуальну та творчу діяльність і як наслідок утворювати об'єкти права інтелектуальної власності.

2. Друга група гарантій пов'язані із здійсненням особистих немайнових та майнових прав автора. Зміст таких гарантій на сьогодні потребує подальшого вдосконалення так як практика створює численні умови для зловживання правами які ми розглянемо в наступних розділах. Ці гарантії починають діяти з моменту створення об'єкту права інтелектуальної власності та виникнення прав на нього. Вони дозволяють правовласнику вільно здійснювати особисті немайнові права та вільно здійснювати особисті майнові права інтелектуальної власності в тому числі передавати їх третім особам або отримувати від них прибуток.

3. Третя група гарантій застосовуються для поновлення порушених прав інтелектуальної власності та захисту правовласника. Ці гарантії включають у себе заходи із відновлення порушеного права а також заходи із накладення санкцій на правопорушника. Такі санкції можуть бути цивільно-правовими адміністративними чи кримінальними.

РОЗДІЛ 2. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

2.1. Підстави та порядок притягнення особи до адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності

Йдеться про те, що суб'єкт, будучи фізичною або юридичною особою, вчинив протиправне діяння стосовно правовласника та недотримався приписів законодавства у сфері інтелектуальної власності стосовно забезпечення прав правоволодільца на об'єкти інтелектуальної творчої діяльності, що охороняються законом і, як наслідок, підлягає адміністративному покаранню у вигляді штрафу або іншого виду стягнення. А Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) визначає адміністративне правопорушення як протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, правомочності і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Однак з урахуванням активних спроб реформування системи суб'єктів публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності проблема впорядкування адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності не втрачає своєї актуальності й сьогодні. Ст. 51-2 КУпАП містить перелік неправомірних дій у сфері правомочності інтелектуальної власності, за які передбачається адміністративна відповідальність [5].

Відповідно до ст. 24 КУпАП захист прав здійснюється шляхом проведення певних адміністративних процедур, серед яких: вилучення або конфіскація контрафактної продукції та обладнання, що використовується для її виготовлення, виправні роботи, адміністративний арешт або накладення адміністративних штрафів. Для забезпечення ефективного захисту правомочності інтелектуальної власності в адміністративному порядку та реалізації державної політики в зазначеній сфері спрямовано діяльність таких органів державної влади, як :

- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
- Міністерство внутрішніх справ України
- Служба безпеки України
- Державна фіскальна служба України
- Антимонопольний комітет України
- тощо.

Ці державні органи в межах своєї компетенції розв'язують питання, пов'язані із захистом прав інтелектуальної власності в адміністративному порядку, забезпечують створення й ефективне функціонування механізмів охорони прав інтелектуальної власності, а також контроль із дотримання норм законодавства в цій сфері.

Законодавчою основою актів, які регулюють питання адміністративної відповідальності, є Конституція України. У статтях законів та інших нормативно-правових актів, які зобов'язують громадян виконувати конституційні норми та приписи стосовно охорони прав інтелектуальної власності містяться вимоги та обов'язки, які реалізуються шляхом встановлення та застосування адміністративної відповідальності. Основним джерелом норм, які встановлюють адміністративну відповідальність за незаконне використання об'єктів правомочності інтелектуальної власності, є КУпАП, в якому наводиться перелік адміністративних проступків, адміністративних стягнень і органів, уповноважувати їх застосовувати.

Паралельно з ним діє Митний кодекс України, який містить норми, що встановлюють адміністративну відповідальність за порушення митних правил. До складу нормативно-правових актів, що містять питання адміністративної відповідальності, належить спеціальне законодавство у сфері охорони прав інтелектуальної власності, проте норми цього законодавства не встановлюють адміністративні санкції за незаконне використання об'єктів правомочності інтелектуальної власності. Наприклад, ст. 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права» передбачено, що захист суб'єктивних немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав

здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством [6].

Основні риси адміністративної відповідальності полягають у тому, що її підставою є адміністративне правопорушення, а притягнення до адміністративної відповідальності є обов'язком державних органів (їхніх посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення згідно із ст. 213 КУпАП. Але у зв'язку із специфічністю об'єктів інтелектуальної власності законодавець обмежив коло осіб, що уповноважені розглядати такі справи. Тому суб'єктами адміністративної юрисдикції за незаконне використання об'єктів інтелектуальної власності є районні (міські) суди (судді).

Суспільна ж небезпечність в адміністративних проступках присутня, і якщо розглядати її в контексті правомочності інтелектуальної власності, то порушення цього правомочності спричиняє не тільки порушення встановлених правил, але й прав і законних інтересів необмеженого кола осіб – як правовласників, так і споживачів. Ознака протиправності означає, що порушується право, яке чітко встановлено в законі, або порушення якого конкретно прописано у спеціальному законодавчому акті.

Спеціальними правовими актами, які визначають основні правомочності на об'єкти правомочності інтелектуальної власності, є закони «Про авторське право і суміжні правомочності», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на сорти рослин», «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеогам, комп'ютерних програм, баз даних» та ін. Караність як ознака адміністративного проступку передбачена санкцією ст. 51-2 КУпАП у вигляді конкретного виду стягнення: штраф і конфіскація незаконно виготовленої продукції та обладнання й матеріалів, призначених для її виготовлення. У деяких випадках, зокрема у випадках крайньої потреби, наявність всіх ознак адміністративного проступку може не тягнути за собою виникнення адміністративної відповідальності.

Стосовно інтелектуальної власності, крайня потреба може проявлятися у таких випадках: у разі використання запатентованої формули винаходу без згоди патентовласника для створення лікарського засобу, потрібного для збереження життя і здоров'я людини [11, с. 76]. Водночас терміновість не дозволяє скористатися процедурами отримання дозволу патентовласника або примусовою ліцензією. Аналізуючи інститут правомочності інтелектуальної власності, цю класифікацію треба складати з родового, видового й безпосереднього об'єкта. Родовим об'єктом є суспільні відносини, що стосуються правомочності власності й передбачені главою 6 КУпАП.

Порушення прав на об'єкт правомочності інтелектуальної власності є видовим об'єктом адміністративних правопорушень у сфері інтелектуальної власності, яким визнається сукупність суспільних відносин у межах родового об'єкта, але споріднених за більш подібними ознаками.

До цієї категорії треба віднести право на об'єкти авторського права ; право на об'єкти суміжних прав; право на результати науково-технічної творчості; право на результати ідентифікації товарів (послуг) та їхніх виробників. Безпосереднім об'єктом визнається конкретний вид суспільних відносин, на які спрямоване адміністративне правопорушення. Вони передбачені ст. 2 Конвенції, що заснувала Всесвітню організацію інтелектуальної власності. В адміністративно-правовій науці також визначають і інший вид класифікації об'єктів порушення прав на об'єкти правомочності інтелектуальної власності, який будує свою видову схему «по горизонталі».

Ця класифікація виділяє основний безпосередній об'єкт, додатковий безпосередній об'єкт і факультативний безпосередній об'єкт. Це стосується адміністративних правопорушень, у яких посягання здійснюється на декілька об'єктів одночасно. Наприклад, незаконне привласнення прав на об'єкт правомочності інтелектуальної власності та його незаконне використання. У диспозиції ст. 51-2 КУпАП законодавець визначив узагальнене поняття предмета такого правопорушення: літературні чи художні твори, їх виконання,

фонограми, передачі організації мовлення, комп'ютерні програми, бази даних, наукові відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, топографії інтегральних мікросхем, раціоналізаторські пропозиції, сорти рослин тощо. Детальний перелік таких об'єктів наведено в Цивільному кодексі України, інших спеціальних законах.

Отже, ст. 51-2 КУпАП має невичерпний перелік видів предметів цих правопорушень, що надає цій нормі адміністративного законодавства досить широке коло застосування. Об'єктивну сторону як елемент правопорушення науковці розуміють як систему передбачених адміністративно-правовою нормою ознак, що характеризують зовнішню сторону проступку. Ст. 51-2 КУпАП встановлює відповідальність за порушення прав на об'єкт правомочності інтелектуальної власності. З об'єктивного боку це правопорушення виявляється у формі таких діянь: незаконне використання об'єкта правомочності інтелектуальної власності; привласнення авторства; інше умисне порушення прав на об'єкт правомочності інтелектуальної власності.

З погляду правової доктрини об'єктивний бік цього правопорушення можна охарактеризувати так: адміністративний проступок, що посягає на об'єкт правомочності інтелектуальної власності, може вчинюватись у формі як активної дії, так і бездіяльності; відбувається порушення порядку реалізації прав інтелектуальної власності, що має наслідком завдання шкоди законному правоволодільцю або користувачу певним об'єктом правомочності інтелектуальної власності, а також волі владного суб'єкта – державі.

У науці шкідливі наслідки розуміють як «спричинені негативним проступком негативні зміни в об'єкті, що захищається адміністративно-деліктним законом, які знайшли зовнішнє виявлення у зменшенні певного суб'єктивного чи майнового блага» [12, с. 253]; під час кваліфікації певного діяння за ст. 51-2 КУпАП потрібно обов'язково встановити причинно-наслідковий зв'язок між діянням суб'єкта і наслідком, тобто діяння породжує завдання шкоди правомірному володільцю прав на об'єкт правомочності

інтелектуальної власності. Ст. 12 КУпАП визначає і ознаки третього елемента – суб'єкта: суб'єкта, які на момент вчинення досягли 16 років. Можна зробити висновок, що КУпАП до суб'єктного складу відносить тільки фізичних осіб. До речі, положення КУАП про відповідальність уповноважених осіб або керівників під час вчинення адміністративного проступку юридичними особами ще раз свідчить про адміністративно-правовий порядок контролю таких відносин.

2.2. Шляхи вдосконалення інституту адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності

Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності регулюється перш за все нормами КУпАП та нормами Митного кодексу. На сьогодні вдосконалення інституту адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності в Україні можливе за умови досягнення наступних цілей:

1. Потрібно провести напрацювання в напрямі підвищення рівня освіченості працівників правоохоронних органів у сфері інтелектуальної власності. Зокрема потрібно домогтись того щоб уповноважена на дослідження обставин правопорушень посадова особа вільно орієнтувалась у профільному законодавстві.

2. Потрібно більш детально розробити методики виявлення найбільш поширених правопорушень у сфері інтелектуальної власності. Зокрема на сьогодні найбільш поширені правопорушення проти інтелектуальної власності які становлять склад адміністративних правопорушень – це правопорушення направлені на протиправне використання об'єктів права інтелектуальної власності – плагіат та видання об'єкту за результати власної інтелектуальної та творчої діяльності. Також у вказаних умовах потрібно проводити дослідження таким чином щоб на сьогодні людина отримувала можливість здійснювати виявлення цих способів вчинення адміністративного правопорушення. Інакше кажучи представники правоохоронних органів одразу мають керуватись методиками для виявлення таких дій та

розслідування. Накопичення практики дозволить спростити процес встановлення ознак складу адміністративного правопорушення та накопичення доказового матеріалу.

3. Потрібно проводити аналіз судової практики як позитивної так і негативної стосовно того щоб при притягненні винних осіб до адміністративної відповідальності уникати процесуальних помилок. Проблема полягає у тому що на сьогодні адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності є достатньо поширеними однак саме юридична відповідальність за їх вчинення може не наставати. Правопорушник може уникати притягнення до адміністративної відповідальності через такі явища як недотримання процедури встановлення вини винної особи та недостатня кількість доказового матеріалу.

4. Окреме питання – посилення жорсткості адміністративній санкцій за правопорушення у сфер інтелектуальної власності. Таке посилення стягнень на сьогодні дозволить нам досягнути головної мети юридичної відповідальності – загальної превенції. Оскільки адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності є суспільно шкідливими то на сьогодні їх ключова особливість має віддзеркалюватись на виді санкцій. Ми пропонуємо по-перше посилити штраф як санкцію за адміністративне правопорушення – збільшити розмір штрафних санкцій так як штраф у незначному розмірі не стане перепорою для повторення адміністративного правопорушення.

5. З урахуванням специфіки адміністративних правопорушень ми пропонуємо доповнити перелік адміністративних стягнень окремим стягненням – вилученням та знищенням усіх протиправно отриманих примірників чи складових об'єкта права інтелектуальної власності. Таке спеціальне стягнення саме для правопорушення проти інтелектуальної власності дозволить нам забезпечити поновлення порушення прав через виведення з обігу таких примірників.

6. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності на сьогодні є спорідненими і однаково потребують вдосконалення та реформування. Саме через таку ситуацію ми пропонуємо проводити комплексне реформування адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

7. Для адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності надзвичайно важливе питання – розмежування адміністративних та кримінальних правопорушень. За загальним правилом відмінність між цими інститутами юридичної відповідальності як правило зумовлена рівнем суспільної небезпеки. Адміністративні правопорушення є суспільно шкідливими а кримінальні правопорушення суспільно небезпечними. Проте на сьогодні саме у царині захисту прав інтелектуальної власності це правило діє з урахуванням того що частина адміністративних правопорушень проти інтелектуальної власності не мають кримінально-правових аналогів і навпаки не всі кримінальні правопорушення мають аналоги в адміністративному праві.

РОЗДІЛ 3. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

3.1. Підстави та порядок притягнення особи до кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності

Адміністративна та кримінальна відповідальність є різновидами юридичної відповідальності. У теорії правомочності юридичну відповідальність розуміють як передбачені санкціями норм правомочності несприятливі наслідки суб'єктивного, майнового чи організаційного характеру, яких зазнає особа [27, с.165]. Аналіз юридичної відповідальності як форми державно-правового примусу дозволяє виділити її окремі специфічні ознаки:

- 1) має спільну юридичну природу з державно-правовим примусом;
- 2) здійснюється на підставі закону;
- 3) настає при наявності необхідних підстав;
- 4) неможлива поза процесуальною формою (порядок залучення до юридичної відповідальності встановлюється нормами процесуального правомочності і має певний процесуальний порядок);
- 5) реалізується лише спеціально уповноваженими суб'єктами;
- 6) виражається в обов'язку зазнати конкретного виду і міри позбавлення благ суб'єктивного, майнового, організаційного характеру [6, с. 28].

Оскільки адміністративна та кримінальна відповідальність є різновидами юридичної відповідальності, для яких характерною є певна спорідненість, виникає необхідність виділення особливостей, що ідентифікують принципову відмінність між двома видами відповідальності за правопорушення у сфері прав інтелектуальної власності.

Основою для Кримінального кодексу України та КУпАП, які передбачають відповідальність за правопорушення у сфері прав інтелектуальної власності є Конституція України. Відповідно до ст. 54 Конституції України громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності,

їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності [9].

На міжнародному рівні юридичні засади захисту авторського права закріплено в

- Загальній декларації прав людини 1948 року [4],
- Женевській (Всесвітній) конвенції про авторське право 1952 року [2],
- Бернській конвенції про охорону літературних і художніх творів 1886 року [1],
- Мадридській угоді про міжнародну реєстрацію знаків 1891 року [13],
- Міжнародній конвенції з охорони нових сортів рослин від 1961 року тощо [17].

Серед міжнародних договорів стосовно правової охорони інтелектуальної власності важливе місце посідає Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС), яку ратифікувала Україна у 2008 році, вона стала міжнародним інструментом впливу на національне законодавство в галузі авторського права кожної з країн, які належать до Світової організації торгівлі (СОТ) [12, с. 37].

Відсилання до встановленої чинним законодавством можливості настання кримінальної або адміністративної відповідальності в сфері захисту прав інтелектуальної власності міститься в багатьох спеціальних законах. Серед них:

- Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [19],
- Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» [22],
- Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» [20],
- Закон України «Про правову охорону географічних зазначень [24]»,
- Закон України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів» [21],
- Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» [23],

- Закон України «Про особливості державного контролю діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» [18].

Всі описані вище законодавчі акти утворюють базис для кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності та правоволодільців. Проте положення цих законів не встановлюють конкретних санкцій, а лише перераховують види потенційної відповідальності за незаконне використання об'єктів правомочності інтелектуальної власності. Основним джерелом норм, що встановлюють адміністративну відповідальність за правопорушення проти прав інтелектуальної власності, є КУпАП.

Єдиною підставою для настання кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері прав інтелектуальної власності є встановлення в діяннях суб'єкта складу кримінального правопорушення, передбаченого Кримінальним кодексом України (далі – КК України). Однак, у чинному КК України відсутній спеціальний розділ, який був би присвячений посяганням на сферу інтелектуальної власності. У зв'язку з цим питання систематизації кримінальних правопорушень у зазначеній сфері є одним із важливих напрямків розповсюджених досліджень у сфері наукових інтересів вчених криміналістів. В. Б. Харченко обґрунтовує пропозицію стосовно введення до структури КК України самостійного розділу Особливої частини КК України «Злочини у сфері інтелектуальної власності». Аналогічну позицію поділяють і розвивають у своїх працях такі вчені, як І. М. Романюк, П. П. Андрушко, П. С. Берзін та ін. [12, с.31].

КУпАП та КК України як основні джерела встановлення кримінальної та адміністративної відповідальності потребують трансформації у напрямку систематизації норм, що передбачають відповідальність за правопорушення проти прав інтелектуальної власності. Логічним при цьому може стати розміщення вказаних правопорушень в самостійний розділ для КК України та главу для КУпАП. Це може вирішити проблему несистематизованого підходу

стосовно відповідальності за правопорушення у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Зазначені трансформації дозволять виокремити родовий об'єкт правопорушень у сфері прав інтелектуальної власності, оскільки інтелектуальна власність має принципові відмінності від традиційного розуміння власності. Така упорядкованість відповідних норм сприятиме підвищенню рівня значущості інтелектуальної власності як об'єкта охорони в системі цінностей та важливих об'єктів охорони в державі. Підставою адміністративної відповідальності згідно з ч. 1 ст. 9 КУпАП є протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, правомочності і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність [8].

В той же ст. 16417 КУпАП встановлює відповідальність за вчинення правопорушення шляхом як бездіяльності (невчинення власником вебсайту, постачальником послуг хостингу передбачених законодавством про авторське право і суміжні правомочності дій стосовно унеможливлення доступу користувачів мережі Інтернет до об'єктів авторського права ...), так і через дії (наведення завідомо недостовірних відомостей у відповіді на заяву суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав, власником вебсайту, постачальником послуг хостингу) [7, с. 372]. стосовно об'єктивної сторони кримінальних правопорушень проти прав інтелектуальної власності, то вказані правопорушення сформульовані законодавцем як правопорушення и з матеріальним складом.

Суспільно небезпечні наслідки є обов'язковою складовою об'єктивної сторони таких діянь, передбачених в диспозиції норми Особливої частини КК України, та проявляються у спричиненні матеріальної шкоди у визначеному кількісному еквіваленті (наприклад, шкода у значному розмірі, у великому розмірі, в особливому великому розмірі). Зокрема діяння, передбачене ч. 1 ст. 176 КК України є закінченим з моменту настання матеріальної шкоди в

значному розмірі, під якою необхідно розуміти шкоду, розмір якої в двадцять і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Якщо заподіяно матеріальну шкоду у великому розмірі (у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян), застосуванню підлягає ч. 2 ст. 176 КК України, а якщо заподіяно матеріальну шкоду в особливо великому розмірі (її розмір в тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян) – ч. 3 ст. 176 КК України (примітка до ст. 176 КК України) [11].

Збитки, спричинені внаслідок вчинення кримінальних правопорушень в сфері прав інтелектуальної власності є об'єктивним показником суспільної небезпечності діяння. Про масштаби правопорушення у сфері інтелектуальної власності та високу суспільну небезпеку правопорушень у сфері захисту авторських прав в мережі Інтернет свідчить постійне зростання упродовж 2015–2020 років спричинених матеріальних збитків. Унаслідок неправомірного використання об'єктів авторського права, автори і правовласники недоотримують винагороду (роялті) у значних розмірах. Це у подальшому має наслідки для держави, оскільки спричинює недонадходження до державного бюджету України значних коштів від оподаткування такої винагороди, податкова ставка якої варіюється від 15 до 18 %.

Прослідковується динаміка до зростання збитків, спричинених правопорушення в сфері авторського права (і суміжних прав) у мережі Інтернет з 2015го до 2020 року. Зокрема, сума таких збитків у 2015 році становила 3 055 000 грн, у 2016 році – 462 000 грн, у 2017 році – 3 528 000 грн, у 2018 році – 8 700 000 грн, у 2019 році – 8 153 000 грн. Найвищі показники зафіксовані у 2020 році та склали 11 759 000 грн. Зниження відповідних показників 2016 році пов'язане з наслідками реформи правоохоронних органів, у процесі якої було звільнено висококваліфікованих і професійних кадрів.

Відсутність досвіду працівників новоствореного підрозділу Департаменту кіберполіції Національної поліції України про необхідний

інструментарій для виявлення та запобігання порушенням авторського права в мережі Інтернет, зумовив зменшення кількості відображених в офіційній статистиці облікованих досліджуваних кримінальних правопорушень [12, с. 53]. В науковій висловлювалася думка про відмінність об'єктів посягань кримінального правопорушення та адміністративного проступку проти прав інтелектуальної власності.

За однієї сторони, родовим об'єктом кримінальних правопорушень та адміністративних проступків є суспільні відносини, які виникають з приводу реалізації прав інтелектуальної власності суб'єктами – носіями цих суб'єктивних прав. З іншої сторони, адміністративна відповідальність пов'язана з організаційно управлінськими відносинами в суспільстві. Адміністративне правопорушення у сфері інтелектуальної власності як адміністративно-правова категорія є порушенням порядку реалізації правомочності інтелектуальної власності, регламентованого державою.

Майнові ж правомочності пов'язані з використанням об'єкта правомочності власності. Це право на використання об'єкта правомочності інтелектуальної власності, виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта правомочності інтелектуальної власності, зокрема забороняти таке використання. А отже, особливості реалізації майнових прав інтелектуальної власності також мають адміністративно-правовий характер [14, с.86]. Караність є наслідком вчинення правопорушення, що проявляється у негативній реакції з боку держави шляхом застосування до винної суб'єкта відповідних стягнень.

Викликає інтерес концепція юридичної відповідальності в розумінні О. Е. Лейста. Науковець зазначає, що юридичною відповідальністю застосовуються і здійснюються санкції; їх головною метою є здійснення прав на покарання, стягнення, примусове виконання, які виникають унаслідок правопорушення. О.Е. Лейст дійшов висновку, що санкція є необхідним атрибутом правової норми, мірою державного примусу, що є реакцією на протиправну поведінку, а «норма правомочності тотожна диспозиції». Також вчений стверджує, що

між санкціями та здійсненням відповідальності є пряма залежність, оскільки за відсутності санкцій, не існує й відповідальності. Особливість відповідальності залежить від виду санкцій та зворотного зв'язку: якщо порушники не відповідають за законом, то санкції стають декларативними і незагрозливими [15, с. 22].

Санкції статей КК України у сфері захисту правомочності інтелектуальної власності передбачають такі види покарання: штраф, виправні роботи, конфіскація, спеціальна конфіскація, позбавлення волі. Однак, положення Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) (ст. 61 ТРИПС), окрім позбавлення волі, також передбачає конфіскацію товарів і матеріалів, що порушують право інтелектуальної власності, та їх знищення.

Однак, в 2016 році із санкцій ст.ст. 176, 177, 2031, 229 КК України такий покарання як конфіскація було виключено. Проте допускаємо, що спецконфіскація, передбачена ст. 961 КК України, створить можливість законно повторно вводити контрафактну продукцію в обіг. Відповідно до положень Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності така продукція має бути знищена

3.2. Шляхи вдосконалення інституту кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності

Багато проблем кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності тотожні проблемам адміністративної відповідальності. Відповідно до ст. 35 Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» містить перелік правопорушень у сфері наукової і науково-технічної експертизи, такі як, наприклад, фальсифікація висновків наукової і науково-технічної експертизи; порушення суб'єктами експертизи авторського права і прав на об'єкти промислової власності стосовно об'єкта експертизи, результатів експертизи, порушення умов конфіденційності стосовно інформації, отриманої експертом у процесі експертної роботи, тощо.

Проте, відсутні положення, які би передбачали санкції за вчинення цих правопорушень, а лише міститься вказівка, що суб'єкта, винні у вчиненні зазначених правопорушень у сфері наукової і науково-технічної експертизи, притягаються до дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної та кримінальної відповідальності відповідно до законодавства. Проте не всі відповідні правопорушення знаходять своє відображення у КК України, КУпАП.

Це ускладнює розуміння того, який вид юридичної відповідальності повинен бути застосований у кожному конкретному випадку [5, с. 79]. Адміністративне стягнення за вчинення адміністративного проступку у сфері прав інтелектуальної власності є виправдано менш суворішими ніж за вчинення кримінального правопорушення. Зокрема, обидва види юридичної відповідальності характеризуються певними недоліками. Серед них невідповідність санкції статті змісту правопорушення у сфері прав інтелектуальної власності (розмір штрафу у певних випадках є меншим ніж розмір спричиненої шкоди).

Відсутність у санкціях статей КК України такого виду покарання як конфіскація, що для захисту прав інтелектуальної власності є недоцільним. Значний відсоток звільнення осіб, які вчинили правопорушення у сфері прав інтелектуальної власності від відбування покарання з випробуванням. У такий спосіб покарання не виконує ні попереджувальної, ні каральної функції, а тому нівелюється здатність держави забезпечити належний рівень захисту прав інтелектуальної власності. Також проблемою є недостатня суворість санкцій багатьох досліджених у роботі складів кримінальних правопорушень відповідно до Особливої частини Кримінального кодексу України. Дане питання потребує вирішення в тому числі шляхом підвищення суворості санкцій як приклад збільшення розмірів штрафу як основного чи додаткового покарання за вчинення кримінальних правопорушень проти інтелектуальної власності.

Для кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності надзвичайно важливе питання – розмежування адміністративних та кримінальних правопорушень. За загальним правилом відмінність між цими інститутами юридичної відповідальності як правило зумовлена рівнем суспільної небезпеки. Адміністративні правопорушення є суспільно шкідливими а кримінальні правопорушення суспільно небезпечними. Проте на сьогодні саме у царині захисту прав інтелектуальної власності це правило діє з урахуванням того що частина адміністративних правопорушень проти інтелектуальної власності не мають кримінально-правових аналогів і навпаки не всі кримінальні правопорушення мають аналоги в адміністративному праві.

Також можемо зробити наступні висновки:

Для вдосконалення кримінальної відповідальності Україна повинна детально аналізувати механізми міжнародної співпраці. Україна ратифікувала та ввела в національне законодавство велику кількість різноманітних міжнародних актів щодо цих питань. Проте на сьогодні все ще зберігається та існує проблема забезпечення співпраці на підставі цих угод з профільними міжнародними організаціями та зарубіжними країнами. Тож на сьогодні ми потребуємо саме такої співпраці. Така співпраця дозволить нам виконати наступні завдання – притягувати до відповідальності іноземних громадян та резидентів у випадку порушення прав інтелектуальної власності в Україні та посилити захист прав інтелектуальної власності громадян та резидентів України закордоном.

Важливе питання – організація експертизи об’єкту права інтелектуальної власності в рамках кримінального провадження. Наукові експертизи об’єктів інтелектуальної власності дозволять залучити спеціалістів та експертів для того щоб забезпечити правоохоронців та суд належними доказами. На сьогодні потрібно забезпечити належний рівень практики призначення та проведення експертиз щодо об’єктів інтелектуальної власності.

В рамках кримінального провадження більша частина порушень проти інтелектуальної власності віднесено до кримінальних проступків. Саме через

це на сьогодні виникає потреба приділення уваги вдосконалення кримінально-процесуальної роботи дізнавачів. В рамках кримінального провадження існує достатньо цікавий правовий інститут – інститут цивільного позову в рамках кримінального провадження. Застосування цього інституту дозволить правоволодільцю отримати компенсацію заподіяної шкоди без сплати судового збору та водночас за рахунок допомоги держави задовольнить приватний інтерес. Тож окреме актуальне в подальшому питання – питання окремого дослідження.

Для вдосконалення кримінального законодавства потрібно зробити санкції більш жорсткими. Зокрема потрібно зробити більш жорсткими і санкції у вигляді штрафу збільшивши його розміру і активно впроваджувати конфіскацію контрафактних примірників об'єктів права інтелектуальної власності. Такі дії дозволять нам у подальшому забезпечити заходи загальної превенції – особи при аналізі жорсткості адміністративної та перш за все кримінальної відповідальності будуть більш обачними та утримуватимуться від порушення прав інтелектуальної власності третіх осіб.

Отже кримінальна відповідальність потребує вдосконалення та реформування так само як і адміністративна відповідальність але більша суспільна небезпечність кримінальних правопорушень потребує пріоритетної уваги саме до кримінальної відповідальності.

ВИСНОВКИ

У межах магістерської роботи проведено вивчення актуальних питань адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Актуальність обраної теми дослідження доводиться рядом факторів. З одного боку н сьгодні виникає потреба реалізовувати науковий та творчий потенціал України. Зокрема потрібно розуміти що головною умовою для реалізації інтелектуального потенціалу України є реалізація та захисту прав інтелектуальної власності на об'єкти інтелектуальної власності. Зокрема велике значення у цьому випадку покладається на механізми юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Нами визначено та виділено причинно-наслідковий зв'язок між рівнем забезпечення прав інтелектуальної власності та механізмом притягнення до юридичної відповідальності. Ефективні механізми реалізації юридичної відповідальності та поновлення порушених прав суб'єктів права інтелектуальної власності прямо впливають на збільшення кількісних та якісних показників у сфері наукових досліджень та творчих напрацювань. Тож можна підвести підсумок що в Україні потрібно робити кроки в напрямі вдосконалення цих інститутів.

Ми провели дослідження правового регулювання здійснення права інтелектуальної власності. Виділили основні підстави виникнення та припинення права інтелектуальної власності. Дослідили основні види правопорушень у сфері інтелектуальної власності. Таким чином у роботі проведено дослідження юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Окремо в межах магістерської роботи виділено адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення права інтелектуальної власності як найбільш ефективні з точки зору автора дослідження способи захисту порушених прав інтелектуальної власності.

У роботі визначено підстави та особливості притягнення до кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної

власності. Також у роботі визначено механізми застосування адміністративної та кримінальної відповідальності. На підставі проведеного дослідження виділено шляхи вдосконалення інститутів адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. На підставі проведеної роботи у висновку наведено вихідні результати дослідження.

Питання адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності на сьогодні є надзвичайно актуальними. Ми потребуємо вдосконалення правового регулювання захисту та охорони прав інтелектуальної власності. Проведене дослідження дозволило нам зробити наступні висновки стосовно сучасного стану обраних інститутів та шляхів їх вдосконалення:

1. Охорона та захист прав інтелектуальної власності істотно відрізняються один від одних. Охорона інтелектуальної власності діє постійно – правове регулювання охорони інтелектуальної власності направлена на забезпечення усталеного стану безпеки поведінки з інтелектуальною власністю та реалізацією прав інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності виникає вже у випадку порушення прав інтелектуальної власності з боку третіх осіб. В такому випадку питання адміністративної та кримінальної відповідальності на сьогодні лежать саме у площині захисту порушених прав інтелектуальної власності їх поновлення та накладення стягнення на винного.

2. Найбільш поширеним видом юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Але спиратись лише на цивільно-правову відповідальність ігноруючи адміністративну та кримінальну відповідальність недоцільно. По-перше цивільно-правова відповідальність дозволяє поновити порушені права приватної особи – володільця об'єкта права інтелектуальної власності. Але цивільно-правова відповідальність на відміну від кримінальної та адміністративної не задовольняє публічний інтерес суспільства та держави.

Цивільно-правова відповідальність може застосовуватись лише за ініціативою постраждалого в той час як далеко не всі постраждалі ініціюють

застосування такого виду відповідальності. Також цивільно-правова відповідальність може бути реалізована за умовою накопичення в межах чудового засідання доказового матеріалу – тобто за умови доведення того що наявне правопорушення та причинно-наслідковий зв'язок. Оскільки не всі постраждалі звертаються до суду і не всі в рамках цивільного судочинства можуть реалізовувати право на відшкодування шкоди так як вони просто не можуть довести факт вчинення правопорушення. Тому ці недоліки цивільно-правової відповідальності компенсуються додатковим існуванням та впровадженням адміністративної та кримінальної відповідальності аз порушення прав інтелектуальної власності.

3. Кримінальна та адміністративна відповідальності істотно пов'язані між собою та мають ряд спільних проблем. Тому обидва обрані для дослідження інститути юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Саме через таку ситуацію потрібно звернути увагу на проблематику профільної підготовки працівників правоохоронних органів уповноважених розслідувати та виявляти як кримінальні так і адміністративні правопорушення проти прав інтелектуальної власності.

Проблеми підготовки зумовлені складністю та специфікою самого інституту інтелектуальної власності. Таким чином об'єкти права інтелектуальної власності дуже різноманітні і включають у себе об'єкти патентного права – винаходи корисні моделі та промислові зразки об'єкти авторського права - твори прості та складні. Також сюди відносяться комерційні найменування торгові марки комп'ютерні програми компіляції даних фонограми відеограми організації мовлення тощо. Всі ці об'єкти відрізняються мають різний правовий режим та різні особливості використання і захисту. До того ж сюди відносяться і різні особливості реалізації та захисту особистих немайнових прав та особистих майнових прав.

Все це достатньо складно для вивчення і як правило працівники правоохоронних органів на сьогодні не мають належного рівня кваліфікації так як не приділяють правопорушенням проти інтелектуальної власності

достатньо практичної уваги. Брак профільної підготовки ускладнює виявлення та розслідування порушень прав інтелектуальної власності та притягнення винних до адміністративної та кримінальної відповідальності. Саме через таку ситуацію на сьогодні виникає потреба здійснення таких заходів які направлені на те щоб підвищувати кваліфікацію правоохоронців.

Ми пропонуємо здійснювати політику створення окремих спеціальних підрозділів для розслідування адміністративних та кримінальних правопорушень проти у сфері інтелектуальної власності. Ми вважаємо що особливості та поширеність правопорушень проти інтелектуальної власності вимагають від держави утворення спеціальних підрозділів по аналогії з кіберполіцією. Такі підрозділи будуть аналізувати судову і слідчу практику і таким чином на підставі аналізу такої практики виробляти найбільш ефективні шляхи дослідження та захисту інтелектуальної власності. Поширеність та специфіка правопорушень проти інтелектуальної власності обумовлюють актуальність створення об'єктів прав інтелектуальної власності.

4. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності мають подвійну правову природу – тобто вони врегульовані нормами не лише матеріального а й процесуального права. Саме тому на сьогодні ми повинні приділити достатню увагу саме процесуальним аспектам порушення права інтелектуальної власності які не врегульовані належним чином. КУпАП та Кримінальний процесуальний кодекс України потрібно доповнити нормами процедурного характеру щодо проведення процедури розслідування фактичних обставин та виявлення правопорушень.

5. Головне завдання працівників правоохоронних органів при проведенні дослідження – накопичення доказової бази та уникнення процедурних правопорушень. Відсутність доказів та порушення при їх збиранні та обробці часто стають підставами для уникнення відповідальності винними особами. Саме тому при створенні спеціалізованих підрозділів із захисту інтелектуальної власності одним із ключових завдань є узагальнення та систематизація судової практики. Вивчення судової практики дозволить нам

отримати належний алгоритм збирання доказової бази і уникнення процесуальних правопорушень.

6. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності на сьогодні є більш ефективними в порівнянні з цивільно-правовою відповідальністю саме з точки зору збирання доказів. Якщо приватна особа яка постраждала від порушення її прав інтелектуальної власності не може забезпечити збирання доказів то уповноважені органи та посадові особи наділені повноваженнями застосовувати примус та законодавчу основу діяльності. Ці передумови дозволяють в межах провадження про вчинення адміністративного правопорушення чи кримінального правопорушення вчинити збирання великої кількості доказового матеріалу а отже потенційно робить ці інститути більш результативними та ефективними.

7. Окреме дуже важливе питання для дослідження – виділення та аналіз механізмів налагодження міжнародної співпраці щодо організації охорони захисту та поновлення порушених прав інтелектуальної власності. Україна ратифікувала та ввела в національне законодавство велику кількість різноманітних міжнародних актів щодо цих питань. Проте на сьогодні все ще зберігається та існує проблема забезпечення співпраці на підставі цих угод з профільними міжнародними організаціями та зарубіжними країнами. Тож на сьогодні ми потребуємо саме такої співпраці. Така співпраця дозволить нам виконати наступні завдання – притягувати до відповідальності іноземних громадян та резидентів у випадку порушення прав інтелектуальної власності в Україні та посилити захист прав інтелектуальної власності громадян та резидентів України закордоном.

8. Дуже важливе питання для адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності – організація експертного дослідження. Наукові експертизи об'єктів інтелектуальної власності дозволяють залучити спеціалістів та експертів для того щоб забезпечити правоохоронців та суд належними доказами. На сьогодні

потрібно забезпечити належний рівень практики призначення та проведення експертиз щодо об'єктів інтелектуальної власності.

9. В рамках кримінального провадження більша частина порушень проти інтелектуальної власності віднесено до кримінальних проступків. Саме через це на сьогодні виникає потреба приділення уваги вдосконалення кримінально-процесуальної роботи дізнавачів. В рамках кримінального провадження існує достатньо цікавий правовий інститут – інститут цивільного позову в рамках кримінального провадження. Застосування цього інституту дозволить правоволодільцю отримати компенсацію заподіяної шкоди без сплати судового збору та водночас за рахунок допомоги держави задовольнить приватний інтерес. Тож окреме актуальне в подальшому питання – питання окремого дослідження.

10. Для вдосконалення кримінального законодавства так само як і для адміністративного потрібно зробити санкції більш жорсткими. Зокрема потрібно зробити більш жорсткими і санкції у вигляді штрафу збільшивши його розміру і активно впроваджувати конфіскацію контрафактних примірників об'єктів права інтелектуальної власності. Такі дії дозволять нам у подальшому забезпечити заходи загальної превенції – особи при аналізі жорсткості адміністративної та перш за все кримінальної відповідальності будуть більш обачними та утримуватимуться від порушення прав інтелектуальної власності третіх осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Жуков, В. І. Книга IV Цивільного кодексу України: протиріччя та шляхи їх вирішення [Текст] / В. І. Жуков // Проблеми цивільного права та процесу : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. О. А. Пушкіна (22 трав. 2010 р.). – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2010. – С. 7–11.
2. Цивільне право України [Текст] : у 2 кн. Кн. 2 / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.
3. Цивільний кодекс України : від 16 січня 2003 року № 435-IV / вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Запорожець І. Г. Адміністративно-правові засади управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності : дис. ... канд.. юрид. Наук : 12.00.07, Харків, 2006. 201 с.
5. В. Валле. Парадокси права інтелектуальної власності : монографія. Київ : Освіта України, 2010. 448с.
- 6.. Кузнєцова Ю. В. Актуальні питання правової охорони та правового захисту об'єктів права інтелектуальної власності в Україні URL: <http://ves.pstu.edu/article/view/133627>
7. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Міністерство економіки України : офіційний вебсайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=f282e17e-9c14-4b88-9450-8f7cc12c158e&title=ZakonodavstvoVSferiIntelektualnoiVlasnosti>
9. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 черв. 2004 р. № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#top>
10. Улітіна О. Правова природа фанфікшену. Фанфікшен як вид сучасного мистецтва / Теорія і практика інтелектуальної власності, № 1/2018. – С. 11-15.
11. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

12. Адміністративне право : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / Ю. Битяк та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. Гаращука. Харків : Право, 2017. 172 с.
13. Адміністративне право України : навч. посіб. / С. Ківалов та ін. 7-ме вид., перероб. і допов. Одеса : Фенікс, 2015. 350 с.
14. Адміністративне право : навч. посіб. / В. Середа, З. Кісіль, Р.-В. Кісіль. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 519 с.
15. Про затвердження Положення про Державну службу інтелектуальної власності України : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2014 р. № 658. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/658-2014-п>.
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8074-10. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
17. Микитин В. Деякі особливості правового регулювання майнових прав інтелектуальної власності. Актуальні проблеми правознавства. 2016. Вип. 4. С. 57–61.
18. Харченко В. Особисті немайнові та виключні майнові права на об'єкти інтелектуальної власності у структурі неправомірної вигоди. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2015. № 3. С. 90–101.
19. Якубівський І. Методологічні засади правового регулювання договірних відносин щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С. 59–63.
20. Сорвачов О. Обмеження, припинення і скасування майнових прав інтелектуальної власності на промислові зразки. Право і суспільство. 2012. № 5. С. 75–78.
21. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24.07.1886 року No 995_051. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text.

22. Всесвітня конвенція про авторське право від 06.09.1952 року No 995_052. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text.

23. Жогов В.С. Адміністративно-правові засади забезпечення в Україні захисту об'єктів авторських і суміжних прав, що виражені у цифровій формі. : дис...канд. філ. наук : 081.08. Одеса, 2020. 223 с.

24. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року, No 995_015. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.

25. Золота В.Л. Адміністративно-правова охорона права інтелектуальної власності у сфері наукової діяльності в Україні : дис...канд.юр.наук : 12.00.07. Суми, 2019. 229 с.

26. Каленіченко Л.І. Юридична відповідальність як форма державно-правового примусу: загальнотеоретична характеристика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец 12.00.01. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 41 с.

27. Капітаненко Н.П. Адміністративні правопорушення у сфері реалізації прав інтелектуальної власності: загальна характеристика. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. No 1. С. 370–374.

28. Костюк В.В. Кримінологічна характеристика злочинності у сфері інтелектуальної власності :дис...канд. юр. наук : 12.00.08. Харків, 2019. 219 с.;

29. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001 р. No 2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. No 25-26, ст.131

30. Лісовий А.К. Запобігання порушенням авторського права в мережі Інтернет : дис... канд. юр. наук: 081. Київ, 2021. 251 с.

31. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14.04.1891 року No 995_134. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134#Text.

32. Макушев П.В., Руденко І.О. Теоретичні засади адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Право і суспільство. 2020. No 5. 83-89 с.

33. Микитин В.І. Теоретичні аспекти цивільно-правової відповідальності та підстави її виникнення : дис... канд. юр. наук : 12.00.03. Київ, 2016. 224 с.

34. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. No 4495-VI. / Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

35. Міжнародна конвенції з охорони нових сортів рослин від 02.12.1961 року No 995_856 / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_856#Text (

36. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. No 3687-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994. No 7. ст. 32.

37. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. No 3689-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994. No 7. ст. 36.

38. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів: Закон України від 05.11.1997 р. No 621/97-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1998. No 8. ст.28

39. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. 3688-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994. No 7. ст. 34.

40. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21.04.1993 р. No 3116-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1993. No 21. ст.218.

41. Про правову охорону географічних зазначень : Закон України від 16.06.1999 р. No 752-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1999. No 32. ст.267.

42. Романюк І.М. Інтелектуальна власність: кримінально-правові аспекти дослідження. Наукові записки Львівського університету бізнесу і права: зб. наук. праць з юридичних наук. 2016. Вип. 15. с. 119–124.

43. Таран О.В., Гавловський В.Д. Захист інтелектуальної власності в мережі Інтернет. Інформація і право. 2020. № 4(35). С. 73-81.

44. Теорія держави і права: підручник / за ред. О. В. Петришина. Харків. 2014. 368 с.